

Vytenis Rimkus

ALGIRDO SAKALAUSKO GYVENIMAS IR KŪRYBA

Šiuolaikinėje tautodailės erdvėje aktyviai dalyvauja įvairių sričių specialistai, įgiję aukštąjį mokslą ir mokslinius laipsnius. Toks yra inžinierius dr. Algirdas Sakalauskas, gimęs tremtinių šeimoje, Irkutsko srities Nižnij Udinsko rajone 1948 m. rugsėjo mėn. 6 d., ten pat lankęs pradinę mokyklą. 1958 m. grįžo į Lietuvą, baigė Garliavos vidurinę mokyklą, mokėsi ir baigė Kauno politechnikos institutą, apgynė technikos mokslų kandidato (dabar – daktaro) disertaciją. Iki 1992 m. dirbo Kauno fizikinių-techninių energetikos problemų (dabar – Lietuvos energetikos) institute. 1992–1995 m. užsiėmė privačiu verslu, 1995–1996 m. buvo Lietuvos Respublikos Premjero padėjėjas, Ekonomikos ministerijoje – Integracijos į Europos Sąjungą skyriaus viršininkas. Vėliau – projektų departamento direktorius uždarojoje akcinėje bendrovėje „Ekobana“.

Darbais užsiėmęs inžinierius menu domėjosi nuo vaikystės, dar Garliavos mokykloje mėgstamiausios buvo piešimo pamokos, skaitė ir kaupė literatūrą apie meną, tačiau intensyviau piešti, anot jo paties, pradėjo tik baigęs institutą. Pirmuosius darbus kūrė pieštuku, akvarele, guašu, vėliau nutapė aliejinių paveikslų. Yra darbų, nutapytų sintetinė tempera, akrilu ir pastele. Būta ir kitų pomėgių: futbolas, gimnastika, aviamodeliavimas, varžybos, net respublikos čempiono titulai. Nuo 1977 metų pradėjo dalyvauti Liaudies meno draugijos rengiamose parodose, tais pat metais suruošė ir pirmąją personalinę ekspoziciją savo darbovietėje. Ši paroda turėjo didelį pasisekimą savo simbolinėmis vaizdinėmis užuominomis apie to meto gyvenimo neaiškumą, dvilypumą. Paskatintas pripažinimo ir pasisekimo autorius tapo aktyvus grupinių parodų dalyvis, personalinių ekspozicijų rengėjas. Jo darbai buvo eksponuojami Kaune, Vilniuje, Šiauliuose, Maskvoje. Pasirodė teigiamų vertinimų spaudoje, atsiliepimų knygose.

A. Sakalausko kūryba nuėjo ilgą bandymų, ieškojimų, eksperimentavimo kelią. Pirmieji kuklūs piešiniai buvo tik įžanga į vaizdų formavimą pasitelkiant spalvas – akvarelę, guašą. Pradėjo rasti paveikslai, kurių pagrindas – gamtovaizdis, ne tik čia pat matomi jo elementai, bet ir nuspalvintas apmąstymais, susiliejantis su vaikystės prisiminimais. O toje vaikiškoje sąmonėje įsirėžė Sibiro erdvės ir kalnai,

apaugantys anų dramatiškų metų realijomis. Daugumos paveikslų galimos įvairios interpretacijos, provokuojančios siužeto perpasakojimus, sakykim – „Siena begalinė“ - tai vienišas žmogus visatos begalybėje, o gal tai spygliuota grandinė, išnyranti iš kosmoso, o gal tai tik mėlynas nakties sapnas... Ir apskritai tų sapnų nemažai, net tiesiogiai įvardytų („Sapnas nuostabus“, „Gūdi naktis“ ir kt.).

Raiškia vietą A. Sakalausko kūryboje užima iš pirmo žvilgsnio paprastos kompozicijos gamtovaizdžiai, nuostabiai perteikiantys gimtosios žemės pajautą („Tėviškės veidas“, „Mūsų stiprybė“, „Kryželis“, „Peizažas nesudėtinamas“, „Koplytstulpis“, „Vakaro dangus“ ir kt.). Jų visų jungiamąją grandimi pateikiamas lietuviškasis stogastulpis, kaip šio krašto dvasingumo ramstis.

Ypatinę vietą jo meninėje kūryboje užima miniatiūros – ant mažų popieriaus lapelių spalvingai, jautriai ir nuoširdžiai tempera nutapyti fantastiniai peizažai su viena ar keliomis žmonių figūrėlėmis ar net jų šešėliais, siluetais. Tokį perėjimą nuo interjerinio paveikslo į mažoformatį kūrinių lėmė pagrindinių tarnybinių darbų užmojai, laisvalaikio stoka. Dauguma tos grupės paveikslų yra simbolinio charakterio, nuolatinio ėjimo į priekį, teigiantys veržimąsi aukštyn, juose sprendžiami žmogaus būties klausimai (triptikas „Likimas“, 1978 m.).

Šiuolaikinėje tautodailėje A. Sakalausko kūryba ženklina kelias tendencijas. Tai vaizduojamosios dailės prioritėtinė raida, paveikslinės kūrybos gausėjimas bei jos teminė bei stilistinė įvairovė. Kaip tik skulptūroje ir tapyboje iškyla vis nauji autoriai, ryškios individualybės. Gausėja aukšto išsilavinimo meistrų. Vienus galima charakterizuoti kaip primityvistus, kitus – artėjančius prie profesionalaus meno ir net įsiliejančius į jį su realizmo, ekspresionizmo ar siurrealizmo elementais.

A. Sakalausko meninėje veikloje susipina įvairios meno šakos. Nuo jaunystės jį domino muzika, kaupė plokštelių kolekciją, talpino jas į dėžutes, pradėjo jas dekoruoti – tai ir būta pirmųjų piešinių. Po to jau sekė bandymai tiems muzikos įrašams suteikti lyg ir pavadinimus. Palaipsniui jie nutolo nuo garsų erdvės, bet visiškai taip ir neatsiskyrė. Nemažiau įdomus ir tolesnis žingsnis – žodžiais, jų prasminiais junginiais, eilavimais gal pakomentuoti plastinį tapybinį-grafinį vaizdą, o gal bandyti atitrūkti nuo jų ir sukurti savarankišką eilėraščių-ketureilį. Bet vėlgi apie tokį „pabėgimą“ netenka kalbėti, nes tie ketureiliai be savo paveikslo lyg ir praranda savo turinį, savo poetinę prasmę. Taigi turime trijų mūzų darinį, kuriame vyrauja plastinė raiška, sustiprinama garsų ir žodžių apsuptyje.

Palankiai menininko kūrybą priima parodų lankytojai. Štai keletas charakteringų įrašų lankytojų knygoje: „Mus sudomino originalus menininko braižas, savita pasaulio koncepcija...“, „Niekada nemaniau, kad paveiksluose galima suderinti tokią gausybę kontrastų“, „Kiekviena miniatiūra – tai lyg mažas atskiras pasaulis“, „...visi darbai geri, verti dėmesio, džiugina akį“, „...Sakalausko kūrinuose yra tokios mintys, nuo kurių nė vienas iš mūsų nėra laisvas“ – tai tik keletas įrašų iš daugybės palinkėjimų su labai artimu paveikslų supratimu ir vertinimu.

A. Sakalausko kūryba susiklosto į įdomią ir vertingą meninę visumą, ji kalba apie tuos dvasinius resursus, kurių autorius yra kupinas ir kuriuos noriai perteikia kitiems. O kūrybos bagažas didelis - per tūkstantį paveikslų. Jo kūrybos kryptis – išgyventas ir fantastinis realizmas, įtraukiantis senųjų pasakų ir mitų vaizdinius, M. K. Čiurlionio ir K. Šimonio vizijų dvasią.

Literatūra:

Mačys G., *Ačiū už grožį*, Kauno diena, 1977 (?)

Striogienė D., *Tapybos paroda bibliotekoje*, Kauno diena, 1977 (?)

Černiauskaitė L., *Liaudies meistrų sukurta*, Komjaunimo tiesa, 1979.09.28.

Rimkus V., *Parodos inžinierių namuose*, Raudonoji vėliava, 1984.01.31.

Pukszto A., *Reminiscencje litewskie*, Znad Wilii, 1997.02.15-28.

